

فرارسیدن تاسوعا و عاشورای حسینی بر همه عاشقان حضرت ابا عبدالله الحسین (ع) را تسلیت عرض می‌نماییم.

روابط عمومی

عاشورا از ریشهٔ عشر به معنای ده و دهم و تاسوعا از ریشهٔ تسع به معنای نه و نهم است.

این لفظ فقط بر نهمین و دهمین روز محرم اطلاق شده است.

به لحاظ آن که حوادث مهم کربلا در روز نهم و دهم ماه محرم اتفاق افتاد، این دو روز را برجسته تر نموده و به نام تاسوعا و عاشورا یعنی روز نهم و دهم محرم الحرام در فرهنگ مسلمانان به ویژه شیعیان از جایگاه خاصی بهره مند شد.

این اثر در کتاب «نهایه» میگوید: «عاشورا یک اسم اسلامی است». (1)

همین مطلب را طریحی در «مجمع البحرین» گفته است. (2)

البته پیش از واقعه کربلا، هم پیامبر اسلام(ص) و هم حضرت علی(ع) شهادت امام حسین(ع) را در کربلا پیشگویی کرده بودند. امام حسین(ع) نیز شهادت خود را پیشگویی کرده، به برخی از پیامبران پیشین نیز شهادت آن حضرت وحی شده بود. (3)

پس از آن که حضرت امام در کربلا به شهادت رسید، روز عاشورا میان مردم به روز حزن و اندوه شناخته شد و شیعیان علی(ع) آن روز را روز عزا و عزاداری قرار دادند. از این رو به نام عاشورای حسینی شهرت یافت.

امام صادق(ع) فرمود: و أمّا یوم عاشورا فیوم أصیب فیہ الحسین(ع) صریحاً بین أصحابه و أصحابه حوله صرعی عرأة(4) عاشورا روزی است که حسین(ع) میان یارانش کشته شد و بر زمین افتاد. یاران او نیز پیرامون او به خاک افتاده و عریان بودند.

روز نهم محرم، تاسوعای سال 61 هجری امام حسین و یارانش در محاصرهٔ نیروهای دشمن بودند. در این روز دشمن آب را به روی اهل بیت امام حسین(ع) و یاران او بسته بود. این روز به دلیل این که بر اهل بیت سخت گذشت و شاید یکی از روزهای بسیار سخت و مصیبت‌بار برای خاندان پیامبر بود، به عنوان تاسوعای حسینی، مورد توجه شیعیان قرار گرفت.

امام صادق(ع) فرمود: «تاسوعا روزی است که حسین(ع) و اصحاب او در کربلا محاصره شدند و سپاه شامیان بر ضد آنان گرد آمد. ابن زیاد و عمر سعد از فراهم آمدن آن همه سوار خوشحال شدند و آن روز، حسین(ع) و یارانش را ناتوان شمردند و یقین کردند دیگر برای او یآوری نخواهد آمد و عراقیان او را پشتیبانی نخواهند کرد». (5)

در مقابل شیعیان، بنی امیه و پیروانشان روز عاشورا را روز جشن و سرور قرار دادند. به تدریج دشمنان درباره عاشورا احادیثی ساختند تا آن روز را با فضیلت نشان بدهند، در حالی که آن روز، روز غم و اندوه و مصیبت است. روزی است که بهترین انسان را کشتند، جگر رسول خدا را پاره کردند و زنان و کودکان پیامبر را به اسارت بردند، آیا این روز میتواند روز مبارکی باشد؟!

امام صادق(ع) در همین باره می‌فرماید: بنی امیه و همراهان آنان از شامیان، نذر کردند که اگر امام حسین کشته شد و به سپاهیان (بنی‌امیه) آسیبی نرسید و حکومت در خاندان ابی سفیان تثبیت شد، روز عاشورا را عید قرار دهند و به شکرانه پیروزی خود، روزه بگیرند. این عمل، به صورت روش و سنتی میان مردم تاکنون ادامه دارد، که ریشه آن از خاندان ابوسفیان است. در این روز، مردم روزه می‌گیرند و با شادی، با خویشان و بستگان خود، رفتار می‌کنند. (6) از این رو در زیارت عاشورا آمده است:

«اللهم ان هذا یوم تبرکت به بنو امیة وابن اكلة الاکباد». (7)

از جمله روایتی که در متون روایی و تاریخی راه یافته آن است که گفته اند: علت نامگذاری روز دهم محرم به عاشورا آن است که ده نفر از پیامبران به ده کرامت در این روز مورد گرامیداشت الهی قرار گرفته‌اند. (8)، در حالی که این سخن صحیح نیست. ابن درید میگوید: «عاشورا یک اسم اسلامی» است و در دوره جاهلیت به این نام معروف نبود. (9)

شیخ عباس قمی با اشاره به همین حدیث به نقل از نویسنده «شفاء الصدور» میگوید: بنی امیه روز عاشورا را مبارک میدانستند. در این روز برای خود خرید میکردند و خرید را در آن روز سنت کرده بودند. آنان در این روز مراسم عید بر پا میکردند، آن روز را روزه میگرفتند و در آن روز طلب حوائج را مستحب میدانستند، برای همین درباره روز عاشورا فضایل و مناقبی ساخته‌اند و حتی دعائی هم درباره آن درست کرده‌اند که اولش این است: «یا قابل توبه آدم یوم عاشورا، یا رافع ادریس الی السماء یوم عاشورا، یا مسکن السفینة یوم عاشورا یا غیاث ابراهیم من النار یوم عاشورا». اینها را ساخته‌اند تا امر مشتبه شود. آنان در سخنرانی‌های خود میگویند: هر نبی وسیله و شرفی دارد و در روز عاشورا این شرف زیاد میشود، مانند خاموش کردن آتش نمرود برای ابراهیم، قرار گرفتن سفینه نوح کوه جودی، غرق ساختن فرعون در دریا و نجات حضرت موسی از دست فرعون، نجات حضرت عیسی از دست یهودیان.

شیخ عباس قمی در ادامه میگوید: شیخ صدوق از میثم تمار نقل کرده امت پیامبر، فرزند پیامبر را میکشند و روز عاشورا که فرزند پیامبر را کشته‌اند، روز مبارک قرار میدهند! راوی میگوید: به میثم گفتم: چگونه آن روز را روز مبارک قرار میدهند؟ گفت: آنان در فضیلت آن حدیث جعل میکنند و میگویند: روز عاشورا روزی است که خداوند توبه آدم را پذیرفته با اینکه توبه آدم در ذی حجه پذیرفته شده است. آنان میگویند: در عاشورا، یونس از شکم ماهی نجات یافته، در حالی که در ذی قعدة از شکم ماهی نجات یافته است. میگویند: روز عاشورا روزی است که کشتی نوح کنار کوه جودی قرار گرفت در حالی که روز هیجدهم ذی حجه قرار گرفت. آنان میگویند: روز عاشورا دریا برای موسی شکافته شد در حالی که در ربیع الاول شکافته شده بود (10).

حضرت امام رضا(ع) می‌فرماید: «کسی که در روز عاشورا از انجام کارهای مورد نیاز خویش پرهیز نماید، خداوند، حوائج دنیا و آخرت او را برآورده کند و کسی که روز عاشورا را، روز حزن و اندوه و مصیبت و گریه خود قرار دهد، خداوند روز قیامت را، روز شادی و سرور او گرداند و چشمش با دیدن ما در بهشت، روشن گردد». (11)

پی‌نوشت‌ها:

1- ابن اثیر، النهایه فی غریب الحدیث، ج 3، ص 240

2- طریحی، مجمع البحرین، ماده عشر، ج 3، ص 186

3- بحارالانوار، ج 44، ص 223 و ص 250.

4- کافی، ج 4، ص 147، بحار، ج 45، ص 95.

- 5 سفینه البحار، ج 1، ص 312 (ماده تسع).
- 6- بحارالانوار، ج 45، ص 95-96.
- 7- همان، ج 98، ص 295.
- 8- حیاة الامام الحسین، ج 3، ص 179.
- 9- الصحیح من سیرة النبی، ج 4، ص 306.
- 10- مفاتیح الجنان، ص 476، اعمال روز عاشورا.
11. سید بن طاووس، اقبال الاعمال، ص 578، اعمال روز عاشورا.